

Mateja Pevec Rozman

Slavnostna akademija ob 50-letnici Teološke fakultete v Mariboru

Solemn Academy on the Occasion of the 50th Anniversary of the Faculty of Theology in Maribor

V sredo, 7. novembra 2018, je v Kazinski dvorani Slovenskega narodnega gledališča Maribor potekala slavnostna akademija ob 50-letnici enote Teološke fakultete v Mariboru. Prireditve na zavidljivo visoki kulturno-umetniški ravni je navdušila domače in tuje goste, ki so do zadnjega kotička zapolnili slavnostno dvorano.

Prireditve so se udeležili visoki gosti, med njimi akademik prof. dr. Jože Krašovec, akademik prof. dr. Janez Juhant, akademikinja prof. dr. Zinka Zorko, akademik prof. dr. Marko Jesenšek, nekdanji rektor Univerze v Mariboru in predsednik Alme Mater Europaeae prof. dr. Ludvik Toplak, mariborski nadškof in metropolit msgr. Alojzij Cvikl, v imenu ljubljanskega nadškofa metropolita in velikega kanclerja Teološke fakultete msgr. Stanislava Zoreta ljubljanski pomožni škof msgr. dr. Franc Šuštar, koprski škof msgr. dr. Jurij Bizjak, upokojeni celjski škof msgr. dr. Stanislav Lipovšek, upokojeni mariborski nadškof msgr. dr. Marjan Turnšek, upokojeni mariborski nadškof msgr. dr. Franc Kramberger. Opravičili so se in čestitali murskosoboški škof msgr. dr. Peter Štumpf, novomeški škof msgr. Andrej Glavan, ljubljanski pomožni škof msgr. dr. Anton Jamnik, rektor Katoliškega inštituta in upokojeni ljubljanski nadškof prof. dr. Anton Stres, upokojeni ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran, upokojeni mariborski pomožni škof dr. Jožef Smej, župan mesta Maribor dr. Andrej Fištravec, minister za izobraževanje, znanost in šport RS dr. Andrej Pikalo in rektor Univerze v Ljubljani dr. Igor Papič.

V uvodnem nagovoru je voditeljica večera, doc. dr. Mateja Pevec Rozman, umestila zlati jubilej Enote v okvir praznovanja stoletnice Univerze v Ljubljani in 160-letnice visokega šolstva v Mariboru, ki bosta obeleženi prihodnje leto. Izpostavila je bogato tradicijo teološkega študija v Mariboru, ki sega v 19. stoletje, ko je škof Anton Martin Slomšek po prenosu škofijskega sedeža v Maribor leta 1859 ustanovil prvo Visoko bogoslovno šolo na Slovenskem s pripadajočo knjižnico. Leta 1968 se je na pobudo škofa Maksimilijana Držečnika začel izvajati univerzitetni teološki študij na enoti Teološke fakultete v Mariboru.

Prisotne so uvodoma pozdravili in izrekli čestitke izr. prof. dr. Stanislav Slatinek, prodekan in predstojnik enote Teološke fakultete v Mariboru, prof. dr. Robert Petkovšek, dekan Teološke fakultete Univerze v Ljubljani, mariborski nadškof in metropolit msgr. Alojzij Cvikl, v imenu rektorja Univerze v Mariboru prof. dr. Zdravka Kačiča prorektorica Univerze v Mariboru izr. prof. dr. Lučka Lorber, prof. dr. Mario Cifrak, dekan Katoliške bogoslovne fakultete Univerze v Zagrebu, in doc. dr. Zdravko Jovanović, predstavnik Pravoslavne bogoslovne fakultete Univerze v Beogradu.

Slavnostni govornik na akademiji je bil častni senator Teološke fakultete, akademik prof. dr. Kajetan Gantar, ki je prisotne in mariborsko enoto Teološke fakultete pozdravil tudi v imenu Slovenske akademije znanosti in umetnosti in njenega predsednika Tadeja Bajda ter se Enoti v Mariboru zahvalil za dragocen prispevek k poglobljanju duhovnega življenja in k bogatitvi kulturne ustvarjalnosti na Štajerskem. S svojim pronicljivim, doživetim in ganljivim govorom, v katerem je poudaril tudi pomen zvestobe izročilu škofa Antona Martina Slomška in skrb za ohranjanje slovenskega jezika, je akademik Gantar navdušil in očaral občinstvo ter požel močan aplavz.

Sledila je podelitev priznanj oz. zahvalnih listin, ki so jih za uspešno in požrtvovalno delo opravljanja službe prodekana in predstojnika enote Teološke fakultete v Mariboru v letih od 1991 do 2018 po sklepu Senata UL TEOF prejeli prof. dr. Vinko Potočnik (v letih 1991–1999, 2005–2008), izr. prof. dr. Ivan Janez Štuhec (v letih 1999–2004), izr. prof. dr. Avguštin Lah (v letih 2008–2012), izr. prof. dr. Maksimilijan Matjaž (v letih 2012–2014) in doc. dr. Mateja Pevec Rozman (v letih 2014–2018).

Listine sta podelila dekan Teološke fakultete prof. dr. Robert Petkovšek ter mariborski nadškof in metropolit msgr. Alojzij Cvikl.

Za glasbene užitke sta poskrbela ansambel ¡Kebataola! pod umetniškim vodstvom Karmine Šilec, v sestavi Ana Sandrin, Jasmina Črnčič, Mojca Borko in Eva Germ, ter Godalni kvartet Feguš, ki ga sestavljajo bratje Filip, Simon Peter, Andrej in Jernej Feguš. Izjemnemu koncertu sta sledila druženje in pogostitev v preddverju dvorane.

V nadaljevanju poročila objavljamo pozdravne nagovore ter v celoti slavnostni govor akademika prof. dr. Kajetana Gantarja.

Kajetan Gantar:

Pozdravni govor ob 50-letnici mariborske enote TEOF

*Slavnostni govornik, častni senator Teološke fakultete,
akademik prof. dr. Kajetan Gantar.
Foto: Tatjana Splichal.*

V veliko čast in veselje mi je, da lahko v svojem imenu in v imenu Slovenske akademije znanosti in umetnosti in njenega predsednika Tadeja Bajda pozdravim mariborsko enoto Teološke fakultete ob njeni petdesetletnici in se ji zahvalim za dragoceni prispevek k poglobljanju duhovnega življenja in k bogatitvi kulturne ustvarjalnosti na Štajerskem, v Prekmurju in tistih delih naše Koroške, ki nam jih je priboril svetovljansko razgledani humanist Franc Sušnik kot rezervni poročnik Maistrovih prostovoljcev.

Jubilej sovпада z nekaterimi drugimi okroglimi obletnicami, ki so v zvezi z njeno oživitvijo in ne smejo zatoniti v pozabo. Pri tem imam v mislih najprej šestdesetletnico mariborske izdaje Svetega pisma, za katero je dal pobudo mariborski škof Maksimilijan Držečnik. V takratni dolgotrajni suši verskega tiska je ta izdaja pomenila veliko prelomnico. Čeprav so za njo izšle izčrpnije izdaje Svetega pisma, vendar nobena ni bila tako zelo iskana kot mariborska: štiri knjige, ki so šle za med, tako da je bilo treba naklado ves čas sproti zviševati in je nazadnje že narasla na 30.000 izvodov. Spominjam se takratnega srečanja z nekim starejšim kolegom z ljubljanske Filozofske fakultete. »Kajetan, uganite, kaj imam tu v aktovki in komu to nosim. Štiri knjige mariborskega Svetega pisma. Predsednik SAZU, Josip Vidmar, ki je pred desetletji uradno izstopil iz Cerkve, me je zaupno prosil, naj mu to priskrbim.« To je bil za takratne čase pogumen in velik podvig, tako da je škof Držečnik kot neupogljiv optimist nato začel razmišljati o novem, še večjem podvigu, o obnovitvi mariborskega bogoslovja, kjer je tudi on nekdanj predaval Sveto pismo. Moj oče je bil maja 1941 z Držečnikom skupaj v gestapovskih zaporih v istem prostoru v nekdanji mariborski kasarni; večkrat mi je pripovedoval, kako je bil Držečnik skromen, uslužen in pripravljen vsem pomagati, kako je s svojo globoko vero in optimizmom v najtežjih trenutkih sojetnikom dvigal moralo. Od tam je bil izgnan na Hrvaško, moj oče pa z družino v Srbijo.

Kot rečeno, je škof Držečnik takrat opogumljen začel razmišljati o obnovitvi mariborskega bogoslovja, te najstarejše slovenske visokošolske ustanove na Štajerskem, ki jo je leta 1859 ustanovil škof Slomšek in je bila nato stoletje svetilnik vere in branik slovenstva na naši najbolj ogroženi narodni meji. Na njej so predavali in delovali globoko verni in vsestransko razgledani učenjaki, z nje je izšla vrsta gorečih duhovnikov in narodnih buditeljev. Zato je bilo mariborsko bogoslovje trn v peti nemškemu okupatorjem in so ga po zasedbi Maribora takoj ukinili, profesorje in gojence pa zaprli in razgnali.

Pričakovali bi, da bo po koncu vojne bogoslovje obnovljeno, saj so njegovi profesorji in gojenci od okupatorja prestali veliko hudega, vendar se to ni zgodilo. Mariborski bogoslovci so morali na študij v Ljubljano, kamor so odšli tudi njihovi profesorji. Namesto bogoslovja pa je bil leta 1968 osnovan poseben oddelek, ki se zdaj označuje kot mariborska enota ljubljanske Teološke fakultete. Ta je v začetku obsegala samo

zadnje tri letnike, nato pa je doživljala več preobrazb, od občasnih črnogledih razmislekov o ponovni ukinitvi do neuresničljivih pobud za ustanovitev samostojne teološke fakultete, od uspešnih pogajanj in pogodb o interdisciplinarnem dvopredmetnem študiju v povezavi z mariborsko Pedagoško (oziroma zdaj s Filozofsko) fakulteto pa do prilagajanj bolonjskemu študiju.

Težko si v srednjeevropskem prostoru predstavljamo univerzo, ki ne bi imela poleg dveh najstarejših, filozofske in pravne, tudi teološke fakultete. Žal pa se vloga in pomen teološke fakultete v okviru univerze pri nas čedalje bolj podcenjuje in obenem z njo tudi pomen tiste fakultete, ki ji je v študijski in znanstveni usmeritvi najbližja in najbolj sorodna, filozofske fakultete. Veliko pove že sam podatek o ljubljanski univerzi, ki bo kmalu, prihodnje leto, obhajala stoletnico. V prvi četrtini stoletja po ustanovitvi so bili trije rektorji ljubljanske univerze s Teološke fakultete, šest rektorjev pa s Filozofske fakultete, v vseh naslednjih 75 letih pa ni bilo niti enega več s teh fakultet: zadnji rektor s Teološke fakultete je bil pred 80 leti bibliacist Matija Slavič (1939–41), zadnji s Filozofske pred 65 leti zgodovinar Franc Zwitter (1952–54). Pri tem ne gre za vprašanje slave in časti, kdo bo *rector magnificus*, ampak za vpliv, ki ga ima rektor na oblikovanje in izvajanje študijskih programov, na pravila o obremenitvah učiteljev in na pravila o pogojih napredovanja v višje nazive in podobno; ponekod ima rektor skoraj diktatorska pooblastila (ali pa si jih morda prisvaja), pri tem pa žal velikokrat ni pravega posluha za upoštevanje specifičnih okoliščin pri vrednotenju humanističnih znanosti. Da bi se taka neuravnovešenost in zapostavljenost preprečila, velja marsikje na evropskih univerzah neko nenapisano pravilo ali vsaj dogovor, da po nekem časovnem turnusu slej ko prej vsaka, tudi najmanjša fakulteta pride na vrsto za izvolitev rektorja (tako kot npr. tudi v Evropski uniji majhna Slovenija ali Luxemburg prej ali slej pride na vrsto za vodilni položaj). Žal pa so naše univerze očitno še daleč od takega demokratičnega ključa ali dogovora.

Na srečo je v Sloveniji poleg ljubljanske tudi mariborska univerza, ki lahko včasih (v kakih drugih pogledih) nastopi kot korektiv. Spominjam se npr., da je pred dvajsetimi leti skupina profesorjev ljubljanske univerze predlagala podelitev častnega doktorata škofu Alojziju Šuštarju, uglednemu strokovnjaku moralne teologije in še posebej zaslužnemu za mednarodno priznanje Slovenije. Kljub prizadevanjem takratnega

rektorja pa je bil ta predlog z raznimi izgovori in zavorami blokiran. Vem, kako zelo smo bili predlagatelji ob tem prizadeti, bolelo nas je kot takrat, ko so istemu škofu, slovenskemu metropolitu, ob slovesni razglasitvi naše samostojnosti na ljubljanskem Trgu republike med blagoslovom lipe kot simbola slovenstva pobalinsko izklopili mikrofona. Sramoto je oprala mariborska univerza, ki je naslednje leto (1996) Alojziju Šuštarju podelila naziv častnega doktorja.

To vam moram povedati, ker mi leži na duši, čeprav sem rojen v Ljubljani in zaslužni profesor ljubljanske univerze, vendar tudi Mariboru in njegovi škofiji veliko dolgujem. Ravno na dan mojega rojstva je oče od ministrstva prosvete iz Beograda dobil dekret o imenovanju za profesorja na gimnaziji v Celju, kjer sem nato do izbruha vojne preživel otroška leta in prejel prvo splošno, domoljubno in versko izobrazbo. Še danes hranim listino o prvem obhajilu pred 80 leti in ob njej fotografijo svojih sošolcev prvoobhajancev. Še danes se spominjam naših prvih spovedi, na katerih nas kateheti in spovedniki niso strašili s peklenskim ognjem, ampak so bolj poudarjali besede Bog je usmiljen in vse odpusti ... Lahko bi rekel, da so preHITEVALI čas in da so že pred papežem Franciškom oznanjali teologijo usmiljenja.

Tudi svojo prvo službo sem nastopil tu blizu, na ptujski gimnaziji, na katero imam prav tako lepe spomine kot na poznejšo univerzitetno profesuro v Ljubljani. Tudi objavo prvih pesniških prevodov mi je omogočila mariborska Založba Obzorja, kjer se je tiskalo marsikaj, za kar drugod ni bilo posluha in ne poguma. In tudi uprizoritve dram o Antigoni in drugih antičnih tragedij, ki so danes še bolj aktualne kot kdaj prej, so mi najprej in najbolj uspevale na odrih celjskega in mariborskega gledališča. Podobne izkušnje so doživljali tudi moji kolegi in prijatelji, npr. slavist Jože Pogačnik, ki je desetletja predaval na univerzah v Zagrebu, Novem Sadu, Osijeku in šele malo pred upokojitvijo na mariborski univerzi prišel do zaželene profesure v Sloveniji. Podobno mi je nedavno umrlí Andrej Capuder zaupal, kako mu je – veliko bolj kot druge založbe – šel na roke profesor Jože Košar pri mariborski Založbi Obzorja in ga – čeprav še neveljavljenega začetnika – pred božičem leta 1972 presenetil z ugledno izdajo treh knjig Dantejeve Božanske komedije v njegovem prevodu, kot nalašč za božična darila.

Ob razmišljanju o tem, kar sem povedal, bi se seveda zdelo idealno, ko bi mariborska univerza zaobjemala komplet vseh tradicionalnih fakultet hkrati s teološko fakulteto, v katero bi lahko preraslo nekdanje bogoslovje; in kot mi je znano, so včasih že tekli pogovori v tej smeri. Vendar ideali velikokrat niso dosegljivi, zato si poiščemo in izberemo to, kar se nam zdi v okviru možnosti izvedljivo. Očitno se je tako tudi vašim predhodnikom, po skrbnem tehtanju okoliščin, ki meni v podrobnostih niso poznane, ob upoštevanju personalnih, prostorskih in finančnih kapacitet in potreb, zdela najboljša in morda edina realna možnost, da ostanete – ob vsej dolgoletni tradiciji in ob narodno zavednem štajerskem zaledju – še naprej organsko povezani z edino obstoječo Teološko fakulteto v slovenski državi kot njena posebna enota.

Sam sem sicer osebno prepričan, da formalni okviri niso pomembni. Strokovno razgledan in svojemu poslanstvu predan profesor lahko tudi v najbolj nemogočih okvirih in pogojih dela pedagoške čudeže. In vem, da v vaši mariborski enoti z dušo in srcem delujejo veliki strokovnjaki. To nam potrjujejo njihovi dosedanja dosežki, vaši diplomanti, uspešno sodelovanje z drugimi znanstvenimi in kulturnimi ustanovami v tem prostoru in na tem področju, znanstveni stiki in plodno sodelovanje s teološkimi fakultetami v bližnjem Gradcu, Zagrebu in Regensburgu na Bavarskem ter s Pravoslavno bogoslovno fakulteto v Beogradu. Prepričan sem, da se bo to sodelovanje v bodoče samo še poglobljalo in krepilo.

Ob tem pa bi rad še prav posebej poudaril to, kar je bilo že vašemu prvemu ustanovitelju, škofu Antonu Martinu Slomšku, pri srcu bolj kot vse drugo, to pa je odnos do maternega jezika, do slovenščine. Slovenščino danes – žal najbolj ravno na fakultetah – čedalje bolj izpodriva in ogroža angleščina, ki je na prvi videz prijazna in nadvse ustrežljiva, nazadnje pa se izkaže kot čez vse gospodovalna. Njeno geslo je *Publish or perish*, pri čemer je seveda mišljeno *publish English*, ker tisto, kar ni objavljeno v angleščini, kot da nič ne šteje in nič ne velja. Ta grožnja nam danes upravičeno vzbuja več skrbi in dela več sivih las, kot sta nam jih kdaj prej vzbujala bližina in vsiljevanje nemščine.

Ne vem sicer in ne poznam podrobnosti, kako je s tem na mariborski univerzi. Toda če bi Slomšek danes vstal od mrtvih, če bi bil povabljen na sejo senata na kaki ljubljanski ali kaki drugi fakulteti, ki je bliže

italijanski meji, kot je od Maribora oddaljen Šentilj na avstrijski meji, če bi poslušal tamkajšnje pogoste debate, kaj vse se mora obvezno izvajati v angleščini, ne samo predavanja, ampak tudi seminarji in izpiti, če bi slišal za predloge, da se morajo doktorske disertacije, tudi če gre za slovensko terminologijo in za slovenske jezikoslovne probleme, pisati, objavljati in zagovarjati v angleščini, bi morda najprej pomislil, da se je zmotil, in bi rekel, tako kot papež Janez Pavel II., ko so mu za rojstni dan v Postojni zapeli *Happy birthday to you*: »Jaz sem pa mislil, da tukaj živijo Slovenci.« Ko pa bi videl, da ni bila pomota, bi ga tako hudo zbolelo in stisnilo pri srcu, da bi pri priči vstal, zapustil sejo senata, odšel in znova legel v grob.

Zato pa, da se kaj takega ne bi dogajalo tudi tukaj med vami, v tem prelepem Slomškovem mestu ob Dravi, v tem ponosnem mestu generala Rudolfa Maistra, vas prosim in vam polagam na srce: ostanite zvesti izročilu škofa Antona Martina Slomška, ki je globočino krščanske vere in narodno zavestno rabo materinščine vedno pojmoval kot dve neločljivi sestavini, kot dve neodtujljivi komponenti, ki sta harmonično zraščeni in utelešeni v slehernem od nas, kar nas je udov slovenske narodne skupnosti.

Naj končam z iskreno željo, da bi vaša mariborska enota Teološke fakultete v soglasju in plodnem sodelovanju s tukajšnjimi razumniki in izobraženci, še posebej pa s slavisti in z vrhunskimi umetniki slovenske besede, ki vsako leto prejemajo najvišja priznanja v teh prostorih, še naprej zvesto ohranjala, gojila in bogatila dragoceno Slomškovo dediščino. In da bi si vaši učitelji in slušatelji k srcu vzeli besede iz nepozabne binkoštna pridige, ki jo je imel Slomšek leta 1834 v Možberku nad Vrbskim jezerom. Čeprav je ta pridiga stara že več kot 180 let, je še vedno aktualna, danes še veliko bolj kot kdaj prej, in vredna, da se pri pouku slovenščine v celoti prebere, če ne, pa vsaj pri verouku in na začetku akademskega leta tudi pri predavanjih na vaši enoti. Če drugega ne, si k srcu vzemite iz nje vsaj tole resno svarilo:

»Materni jezik je najdražja dota, ki smo jo od svojih staršev dobili: skrbno smo ga dolžni hraniti, olepšati in svojim mlajšim zapustiti [...] Kdor svoj materni slovenski jezik pozabi, malopridno svoj talent zakoplje. Bog bo enbart terjal in vsi zaničevalci svojega poštenega jezika bojo v vnanjo temo potisnjeni ...«

Pozdravni nagovor prodekana in predstojnika Enote v Mariboru, izr. prof. dr. Stanislava Slatineka

Spoštovani,

z velikim veseljem pristopamo k slavju 50-letnice obstoja enote Teološke fakultete Univerze v Ljubljani na vzhodnem delu Slovenije. To praznovanje opravljamo v globoki hvaležnosti do vseh prednikov, ki so teologijo priklicali v Maribor. S hvaležnostjo se zato oziramo na blaženega Antona Martina Slomška, na škofa Maksimilijana Držičnika in vse druge velike moške in žene, ki so s svojim pogumom in odločnostjo prispevali, da je bilo seme teologije posejano v naše kraje in že 50 let prinaša bogate sadove.

Iskreno pozdravljam vse navzoče pri tem slavju in se vsem zahvaljujem za pričujočnost.

Pozdravljam in se zahvaljujem za navzočnost vsem članom Slovenske škofovske konference. Posebej pozdravljam nadškofa in metropolita msgr. Alojzija Cvikla. Prav tako pomožnega škofa in generalnega vikarja dr. Franca Šuštarja, ki zastopa ljubljanskega nadškofa metropolita in velikega kanclerja. Pozdrav velja tudi vsem navzočim nadškofom, škofom, višjim redovnim predstojnikom in predstojnicam, vsem redovnikom in redovnicam.

S posebno pozornostjo pozdravljam in se zahvaljujem za udeležbo predstavnikom akademskih krogov. Posebej pozdravljam prorektorico Univerze v Mariboru gospo izr. prof. dr. Lučko Lorber, dekana Teološke fakultete prof. dr. Roberta Petkovška in predsednika Alme Mater Europaeae prof. dr. Ludvika Toplaka.

Prav tako pozdravljam naše cenjene goste iz tujine: dekana Teološke fakultete v Zagrebu prof. dr. Maria Cifraka in zastopnika Pravoslavne bogoslovne fakultete v Beogradu doc. dr. Zdravka Jovanovića. Skupaj z njima pozdravljam tudi vse preostale akademike, druge dekane, prodekane, profesorje in profesorice iz Ljubljane in Maribora ter vse odlične goste.

Dobrodošli in lepo pozdravljeni tudi vsi upokojeni profesorji in uslužbenci Teološke fakultete in vsi navzoči študenti in študentke.

S hvaležnostjo želim pozdraviti tudi vse dobrotnike, ki ste s svojimi darovi podprli izvedbo današnjega praznovanja. Hvala za vaš dar in za vašo navzočnost.

S posebno hvaležnostjo pa želim pozdraviti spoštovanega gosta, ki nas bo ob današnjem praznovanju slavnostno nagovoril, to je častnega senatorja Teološke fakultete, akademika prof. dr. Kajetana Gantarja.

Kot prodekan enote Teološke fakultete vam vsem izrekam prisrčno dobrodošlico. Veselimo se »zlatega« jubileja, ki ga praznuje enota Teološke fakultete. Naj bo današnji praznik za vse mlade teologe in za vse naše slušatelje lepa spodbuda za plodovit začetek nove 50-letnice.

Spoštovani, želim vam lepo praznovanje.

Pozdravni nagovor dekana Teološke fakultete Univerze v Ljubljani, prof. dr. Roberta Petkovška

Spoštovani in cenjeni slavnostni zbor!

Dovolite, da kot dekan Teološke fakultete v Ljubljani, znotraj katere Enota v Mariboru deluje, enoti v imenu sodelavcev in v svojem lastnem imenu prvi izrečem voščilo ob njenem petdesetletnem jubileju.

Enoto so skozi desetletja soustvarjali vsi učitelji in sodelavci Teološke fakultete, seveda pa ste glavno delo opravili domačini, ki ste z enoto tesneje in globlje povezani. Zato vam ob tem jubileju velja posebna zahvala za delo in dosežke, ki so enoto naredili razpoznavno v Sloveniji in onkraj njenih meja. Dovolj je pomisliti na ekumenska prizadevanja članov enote ali pa na profesorje, ki jih je enota ali pa že njena predhodnica, Visoka bogoslovna šola, prispevala v zbor profesorjev Teološke fakultete Univerze v Ljubljani.

Ob pogledu nazaj se kot filozof spomnim na vsaj enega filozofskega »prednika«, na Frana Kovačiča, ki je od leta 1897 poučeval filozofijo in teologijo na Visoki bogoslovni šoli. Ko smo leta 2007 na simpoziju, posvečenem 140-letnici njegovega rojstva, preučevali njegovo delo in življenje, smo občudovali njegov natančni jezik, poglobljeno filozofsko govorico in jasnost duha. Simpozij je pokazal, koliko dolgujemo svojim predhodnikom, ki so tlakovali miselno pot v naš čas z ustvarjanjem jasnih miselnih struktur. Na teh temeljih je nastala in se razvila sodobna univerzitetna kultura tudi v Mariboru. Enaka misel me navdaja, ko

gledam na petdesetletno pot, ki jo je prehodila teološka univerzitetna misel tu v Mariboru. Koliko jasnih misli in analiz, koliko idej in pogledov se je v tem času izkristaliziralo v tem »teološkem laboratoriju«, ki so na različne načine vplivali na družbeno, kulturno in versko življenje v našem prostoru in času.

Ob pogledu naprej se odpira vprašanje, kakšno teologijo potrebuje naš prostor danes. Naj omenim nekaj teoloških smeri iz bližnje preteklosti: teologija osvoboditve, teologija socializma, feministična ali afriška teologija in mnoge druge. In kakšen naj bi bil odgovor teologije na sodobne izzive? Papež Frančišek poudarja, da ne živimo v »dobi sprememb«, ampak – globlje – v »spremembi dob«. V tej perspektivi ni mogoče napovedati, v kakšno dobo vstopamo in kako naj bi se nanjo teologija odzvala. Jasna pa je temeljna zahteva, ki je pred nami: odličnost. Besedo »odličnost« danes v svojo vizijo prihodnosti zapisujejo ustanove, ki se zavedajo nevarnosti kulturnega poplitvenja, ki ga prinaša hitrost sodobnega življenja. Odgovor, ki ga od teologije terja hitrost sodobnega življenja, ni hitrost, ampak odličnost. Odličnost ni rezultat hitrosti, ampak poglobljenosti, preudarnosti in seveda odprtosti. V tem smislu moramo razumeti tudi teologijo odličnosti in si jo postaviti za cilj svojih prizadevanj. Ustvarjati moramo teologijo, kakršna ta je sama iz sebe, teologijo, ki ne bo podrejena tem ali onim interesom, ampak se bo navdihovala iz ideje lepote Boga. To potrebuje svet danes v »spremembi dob«: potrebuje teologijo, ki bo v svet nezaupanja prinašala zaupanje ter evangeljskega duha bližine, sočutja, empatije in ljubezni.

Enoti Teološke fakultete v Mariboru želimo, da bi se z novimi izzivi srečevala uspešno, predvsem pa ustvarjalno. Položimo si na srce misel pisatelja Bernanosa, ki je zapisal: »Prihodnost je nekaj, kar se obvlada. Ljudje prihodnosti ne podlegamo – prihodnost delamo!«

Pozdravni nagovor mariborskega nadškofa metropolita msgr. Alojzija Cvikla

Lep pozdrav vsem!

Obhajati 50. obletnico ustanovitve Teološke fakultete, Enote v Mariboru, je priložnost, da se spomnimo škofa dr. Maksimilijana Držečnika, ki je v težkih časih poskrbel, da se je v Mariboru ponovno začel izvajati teološki študij na Oddelku v Mariboru – kot nekakšen podaljšek

Teološke fakultete, ki je po letu 1992 ponovno postala del Univerze v Ljubljani.

Ta pobuda je bila dragocena in koristna. V zadnjih petdesetih letih se je pokazalo, da je bila odločitev prava in koristna. Ponovni študij teologije v Mariboru daje priložnost dialoga z Univerzo v Mariboru, študentom iz mariborske metropolije, to je iz treh škofij (Maribor, Celje in Murska Sobota), pa daje možnost, da si lahko širijo obzorje, teološko, duhovno in kulturno, ter rastejo in se pripravljajo na službo v Cerkvi in družbi.

Kriza mariborske nadškofije je sicer stvari postavila v težji položaj. Škofija se sama komaj prebija iz meseca v mesec, a to ne pomeni, da tega projekta ne podpira in ne stoji za njim. Smo z vami in vas v vaših prizadevanjih podpiramo ter skupaj z vami iščemo pot, kako naprej.

Včasih me kdo od študentov vpraša, kje je njihovo mesto v Cerkvi. Vsak je dobrodošel, a na žalost je zaradi finančnega položaja zaposlovanje vedno težje.

Ne smemo obupovati. Italijanski pregovor pravi: »Če Bog zapre vrata, odpre dve okni. Ne stoj in ne joči pred vrati, ampak glej, kje ti Bog odpira okno.«

Na sinodi o mladih je bilo rečeno, da je vloga izobraženih vernikov v svetu, v katerega so poklicani, v tem, da prinašajo evangeljske vrednote, in to na socialnem, kulturnem in političnem področju.

Tarnamo, da se v tem svetu nič ne spremeni na bolje. Drage študentke in študenti, računam na vas, da boste z izobrazbo in vrednotami, ki ste si jih pridobili na Teološki fakulteti, vi tista sol, ki daje okus stvarem v tem našem povsem konkretnem svetu.

Problem nas kristjanov je, da se hitro poplitvimo in se navzamemo ter podležemo miselnosti tega sveta. Zato je treba nenehno poglobljati našo vero, potrebujemo nekoga, ki nas spremlja, ki nam pomaga v našem razločevanju, pa naj bo to spremljanje mladih v njihovem človeškem in duhovnem zorenju ali v pripravi na zakon in po sklenitvi zakona v zakonskih skupinah.

Sinoda govori o potrebnosti formacije spremljevalcev in o formaciji teh, ki bodo pomagali v procesu razločevanja. Tako se vam na Teološki fakulteti odpira novo področje dela, priprava le-teh.

Ob tej priložnosti se želim zahvaliti vsem profesorjem in drugim sodelavcem, ki so delovali na enoti Maribor od ustanovitve do danes, še posebej pa vam, ki ste danes nosilci tega poslanstva.

Moje čestitke ob zlatem jubileju!

Na vse vas kličem Božji blagoslov in varstvo ter priprošnjo naše nebeške Matere Marije in našega blaženega A. M. Slomška!

Pozdravni nagovor prorektorice Univerze v Mariboru, izr. prof. dr. Lučke Lorber

Spoštovani g. mariborski nadškof metropolit msgr. Alojzij Cvikl, g. dekan Teološke fakultete prof. dr. Robert Petkovšek, g. prodekan Teološke fakultete in predstojnik Enote v Mariboru izr. prof. dr. Stanislav Slatinek, cenjeni zbor profesorjev, sodelavcev in študentov, spoštovani gostje!

V imenu rektorja Univerze v Mariboru prof. dr. Zdravka Kačiča, ki se danes v Bratislavi udeležuje letne konference in skupščine Podonavske rektorske konference, se zahvaljujem za prijazno povabilo in čast, da lahko ta svečani zbor pozdravim v imenu Univerze v Mariboru.

Prav je, da se ob tej priložnosti spomnimo, da segajo začetki visokega šolstva v Mariboru v 19. stoletje, natančneje v leto 1859, ko je lavantinski škof Anton Martin Slomšek prenesel sedež škofije iz St. Andraža v Labotski dolini na Koroškem v Maribor in kmalu zatem tukaj razglasil tudi ustanovitev slovenskega bogoslovnega učilišča. S tem je Maribor dobil svojo prvo visokošolsko ustanovo, ki je postala pomembno žarišče slovenske verske, narodnostne, kulturne in znanstvene misli na slovenskem Štajerskem. Pomembni prelomnici sta tudi leto 1863, ko je bilo zasnovano dvoletno učiteljišče, in leto 1888, ko je to preraslo v štiriletno.

Univerza v Mariboru vključuje 17 fakultet, Univerzitetno knjižnico Maribor in Študentske domove, vpisuje 13.000 študentov v 190 študijskih programov in se po kakovosti izvajanja svoje znanstvenoraziskovalne in izobraževalne dejavnosti uvršča med tri odstotke najuspešnejših univerz na svetu.

Iskreno vam čestitam za zlati jubilej, 50 let, odkar se je začel izvajati univerzitetni teološki študij na enoti Teološke fakultete v Mariboru. V

osebnem življenju posameznega človeka srečanje z »abrahamom« običajno predstavlja nekakšen ustvarjalni vrh, polno zrelost pred zatonom v starost. To pa ne velja, vsaj ne nujno, za obletnico institucij, še posebej ne glede zatona v starost in še posebej ne za institucijo, kot je Teološka fakulteta, ki je usmerjena v prihodnost.

Če naš spomin usmerimo 50 let nazaj, v leto 1968, ugotovimo, da je bilo to eno nasilnih let po drugi svetovni vojni. Leto dogodkov, ki so močno zaznamovali kasnejše obdobje in katerih ponovitve si ne želimo: protivojni protesti v ZDA zaradi vojne v Vietnamu; nasilno zatrti praška pomlad na Češkoslovaškem; študentski nemiri in spopadi s policijo v Parizu, Beogradu, Zagrebu in drugod; eksplozija prve bombe Rdečih brigad v veleblagovnici v Frankfurtu; začetek t. i. severnoirskega konflikta; ter umora Martina Luthra Kinga in Roberta Kennedyja.

Vendar, kot radi rečemo, vsako slabo je tudi za nekaj dobro. Tako lahko z zgodovinskim odmikom od naštetih dogodkov istočasno opazimo močna gibanja za doseg pozitivnih idealov – doseči večjo demokracijo, pravičnejšo družbo, strpnost, spoštovanje in mir. V istem letu je izpod peresa pred nekaj dnevi umrlega velikana slovenske besede in misli, akademika dr. Alojza Rebule, izšel roman *V Sibilinem vetru*, ki predstavlja njegov največji dosežek in v katerem je zgodovinsko preteklost, življenje rimskega imperija v drugem stoletju pred Kristusom, uporabil za razmišljanje o duhovnih razsežnostih in stiskah sodobnega človeka.

Današnji slavljenci, enoti Teološke fakultete v Mariboru, želimo, da bi posebej tu na severovzhodu Slovenije v okviru svojega poslanstva še naprej razvijala svoj govor o začetkih vsega in o končnem smislu ter še naprej znatno prispevala k razvoju humanistične in družboslovne znanosti v korist človeka.

Pozdravni nagovor dekana Katoliške bogoslovne fakultete Univerze v Zagrebu, prof. dr. Maria Cifraka

Preuzvišena gospodo, veleučena gospođa prorektorice, veleučeni gospodine dekane, gospodine predstojnice področnega studija, bivša predstojnice, gospodo profesori, studentice i studenti!

Prema papi Ivanu Pavlu II. teologija je specifičan oblik »shvaćanja i tumaćenja Božje riječi« i kao takva »imala je i ima veliku važnost za Crkvu

i Božji narod kako bi – Crkva i Božji narod – stvaralački i plodonosno sudjelovali u Kristovu proročkom poslanju«. Zlatni jubilej Teološkog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani na područnom studiju ovdje u Mariboru pokazuje da je to i duh II. vat. koncila: »Prvo zato što je otvaranje Crkve za dublje slušanje riječi Božje jedno od središnjih koncilskih htijenja, a drugo što se ovako uprisutnjena Riječ prirodno i obilato onda prelijeva u obnovljenu liturgiju i katehezu te ih iznutra hrani i prodahnjuje. [...] Dodamo li gornjim izrazito koncilskim temama još ekleziološko promišljanje Crkve, ekumenizam, dijalog s drugim religijama i onima koji ne vjeruju, sa suvremenim svijetom i njegovom kulturom uopće – izrekli smo, mislim, sve bitne koncilске sastojnice«.

50. godina je jubilejska, na nju se poziva Gospodin Isus u nazaretskoj sinagogi i veli: »Zaista, kažem vam, nijedan prorok nije dobro došao u svom zavičajju.« (Lk 4,24) No ispunjenje Pisma »danas« (Lk 4,21) pokazuje da je spasenje došlo. Svaki dan naše »sadašnjost« je zato važan u kršćanskom proročkom poslanju. Time smo zapravo naglasili potrebu teološke misli u svakom narodu, jer taj proročki govor teologije »više o nepovredivim etičkim načelima [...] otvara perspektive za ljudskiju i božanskiju budućnost za sve čovječanstvo«. Sadašnjost i budućnost su onakve kakva je njihova teologija. A i to je povijesni trenutak, znak vremena Crkvi.

Bavljenje poviješću otvara dijalog, u kojem pripovijedaju ne samo živi nego i oni koji su već umrli, prosopografija. A budućnost baš kao i prošlost i sadašnjost je u Božjim nakanama: »Jer ja znam svoje naume koje s vama namjeravam – riječ je Jahvina – naume mira, a ne nesreće: da vam dadnem budućnost i nadu.« (Jr 29,11) S tim riječima proroka Jeremije u ime Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, ovdje prisutnih prodekana, prof. dr. sc. Ružice Razum, izv. prof. dr. sc. Nenada Malovića, i predsjednika hrvatske sekcije Europskog društva za katoličku teologiju, prof. dr. sc. Tončija Matulića, svih profesora, djelatnika i studenata čestitam vam ovaj zlatni jubilej. *Ad multos annos!*

Pozdravni nagovor predstavnika Pravoslavne bogoslovne fakultete Univerze v Beogradu, doc. dr. Zdravka Jovanovića

Preosvešteni gospodine Mitropolite, uzorita gospodo biskupi, poštovana gospođo prorektorko, poštovani gospodine dekane, prečasni, velečasni oci, uvažene i drage kolegince i kolege studenti, dame i gospodo,

Za mene predstavlja izuzetnu čast mogućnost da vam se danas obratim i da vam prenesem najsrdačnije pozdrave i čestitke našeg dekana episkopa profesora dr. Ignatija Midića, ali i celokupnog nastavno-naučnog veća Pravoslavnog bogoslovske fakulteta Univerziteta u Beogradu povodom proslave 50-letnice enote Teološkog fakulteta u Mariboru.

Jednodušne čestitke koje Vam upućuju kolege sa beogradskog Pravoslavnog bogoslovske fakulteta usmerene su prvenstveno na sve ono što ste kao prosvetna ustanova do sada već postigli u poučavanju Reči Božije, a želje se odnose da blagoslov koji od Gospodina izobilno dobijate i ubuduće kroz vaš trud oprisućuje njegovu ljubav prema ljudima i tvorevini u našem vremenu.

S obzirom na činjenicu da se savremeni svet nalazi u jednom specifičnom, kompleksnom i iskušenjima ispunjenom trenutku, delo teologa i teoške prosvete ima naročiti značaj i odgovornost. Svedočenje Raspetog i Vaskrslog Hrista je, čini se, danas potrebno osmisliti na takav način da ono bude ispunjeno snagom i autentičnošću poput prvobitnog apostolskog svedočenja, ali i originalno, novo i savremenom čoveku razumljivo, poput svedočenja koje su vekovima davali veliki Sveti Oci i Učitelji Crkve. Teologija jeste istovremeno katehetska, kritička i slavoslovna, ali ona ne može prestati da bude proročka. Ne u smislu da bi trebalo da se bavi predviđanjem budućnosti, već, saglasno biblijskom smislu reči, da rasuđuje o složenom duhu vremena i kontekstu u kome deluje, i da nalazi najbolji način za propoved Jevanđelja. Teolozi ovo mogu postići samo ukoliko sebe ne vide kao ličnosti koje se nalaze iznad ili izvan svog životnog okruženja i ne govore i pišu samo jedni za druge, koristeći frazeologiju i jezik koji ne razume niko osim njih samih. Drugim rečima, tumačenje drevnih tekstova bi trebalo da ide naporedo sa tumačenjem znakova i simbola savremenog sveta; teologija i teološka prosveta se nikada ne mogu u potpunosti poistovetiti ni sa jednom kulturom, ali, podjednako, nikada ne mogu postojati izvan svog kulturnog okruženja. Ova činjenica, po pravilu, donosi i nova iskušenja, ali i nove mogućnosti.

Ovo svakako važi i za našu savremenu epohu. U svakom slučaju, teološka prosveta i teolozi ne bi trebalo da pred svetom nastupaju pretenciozno i autoritarno već jedino sa pavlovskim smirenjem i skromnošću, ali i odlučnošću. Takođe, s obzirom na činjenicu da teologija ne postoji radi sebe same, ona svoje rasuđivanje o svetu prinosi Crkvi i njenoj misiji spasenja sveta.

Dragi prijatelji, od srca vam želimo da teološku nauku nastavite da svojim studentima, ali i celom svetu, predajete na takav način da ona u onima koji je ovde slušaju i primaju budi želju da preobražavaju najpre sebe, a potom i ceo svet i da Hristovu Blagu vest čine relevantnom za najurgentnije probleme savremene čovekove egzistencije.

Srećna vam 50-letnica enote Teološkog fakulteta sa željom da uspomena na njeno osnivanje proslavljate u zdravlju i radosti na mnoge godine! Hvala vam na hrišćanskoj ljubavi, gostoprimstvu i dobrodošlici!

Od leve: prodekan in predstojnik Enote v Mariboru izr. prof. dr. Stanislav Slatinek, doc. dr. Mateja Pevec Rozman, prof. dr. Vinko Potočnik, izr. prof. dr. Ivan Janež Štubec, izr. prof. dr. Arguštin Lah, izr. prof. dr. Maksimilijan Matjaž, mariborski nadškof metropolit msgr. Alojžij Cvikel in dekan Teološke fakultete prof. dr. Robert Petkovšek.

Foto: Tatjana Splichal.